

Vsebinsko in finančno poročilo o izvedbi programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih v letu 2024

(Obrazec za poročanje)

Osnovni podatki

Polni naziv knjižnice: **Koroška osrednja knjižnica dr. Franca Sušnika Ravne na Koroškem**

Naslov (sedež): Na gradu 1, 2390 Ravne na Koroškem

Odgovorna oseba: Aljaž Verhovnik, direktor

Telefon: 02 87 05 424

Elektronska pošta: aljaz.verhovnik@knjiznica-ravne.si

Številka pogodbe: **6120-56/2023-3340**

Vsebine v sklopih programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih, ki jih je knjižnica izvedla v letu 2024:

1. Zagotavljanje dostopnosti knjižničnega gradiva in storitev za Slovence v zamejstvu	☐
2. Bralna kultura ter informacijsko opismenjevanje za Slovence v zamejstvu	☐
3. Aktivno strokovno sodelovanje za dejavnost knjižnice na obmejnih območjih	☐

Ocena izvedenega programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih za leto 2024

Pri vsaki izvedeni nalogi na kratko opišite načrtovane letne cilje, vsebino in obseg nalog (število ur ali število projektov) ter ocenite učinke oziroma dosežene rezultate.

1. Zagotavljanje dostopnosti knjižničnega gradiva in storitev za Slovence v zamejstvu

Slovenska študijska knjižnica z gradivom oskrbuje več kot dvajset knjižnic slovenskih društev na dvojezičnem ozemlju Koroške v Avstriji. V zadnjih letih je knjižnično dejavnost močno razširila tudi s potujočo knjižnico, ki je med bralci zelo lepo sprejeta. Odprla je izposojevališči v Dobrli vasi in Železni Kapli. Obisk knjižnice se povečuje, k čemur vsekakor pripomoreta bližina gimnazije in trgovske šole, ki ju obiskujejo tudi otroci iz Slovenije. Vzpostavitev in delovanje potujoče knjižnice je še kako pomembno, saj zagotavlja dostop do knjižničnih storitev za vse enako, ne glede na oddaljenost od knjižnic.

1.1 Nakup knjižničnega gradiva za Slovensko študijsko knjižnico

Za potrebe uporabnikov Koroška osrednja knjižnica s sredstvi Ministrstva za kulturo že vrsto let uspešno izvaja nakup raznovrstnega knjižničnega gradiva za

Slovensko študijsko knjižnico v Celovcu. Poseben poudarek je na nabavi kakovostne literature za otroke in mladino. V spodnji tabeli so navedeni statistični podatki, ki prikazujejo, koliko enot je Koroška osrednja knjižnica kupila iz omenjenih sredstev v letu 2024.

Monografske publikacije: 678 enot

Serijske publikacije: 13 naslovov

Skupaj: 691 enot

1.2 Brezplačne knjižnične storitve za člane Slovenske študijske knjižnice

Koroška osrednja knjižnica je članom Slovenske študijske knjižnice nudila možnost oddaljenega dostopa do e-virov, z brezplačno medknjižnično izposajo tudi do želenega gradiva knjižnične zbirke Koroške osrednje knjižnice.

1.3 Medknjižnična izposoja

Z medknjižnično izposajo sta knjižnici povečali dostopnost knjižničnega gradiva v slovenskem jeziku ter s tem pripomogli k dvigu bralne kulture na slovenski in avstrijski strani Koroške.

Statistični podatki:

SŠK je v prvem polletju 2024 naročila: 34 enot gradiva

SŠK je v prvem polletju 2024 posodila: 37 enot gradiva

Skupaj: 71 enot gradiva

1.4 Potujoča knjižnica

Odkar so v Slovenski študijski knjižnici razširili ponudbo z medknjižnično izposajo in pravljičnimi uricami, se je zanimanje za aktualno knjižno gradivo precej povečalo. S potujočo knjižnico je knjižnica dvojezičnim šolam, vrtcem in društvom na avstrijskem Koroškem še bolj približala slovenski jezik ter spodbujala bralno pismenost v zamejstvu.

Knjižnica je v letu 2024 potovala 38-krat. Za svoje delovanje in pripravo gradiva so porabili okrog 32 ur in izposodili 1.997 enot knjižničnega gradiva.

Podatki dokazujejo, da je bilo njeno delovanje uspešno in je v celoti opravičilo vložena sredstva.

Statistični podatki

Št. izvedb: 38

Št. knjig: 1997

Št. minut: 1948

Št. ur: 32,47

2. Bralna kultura ter informacijsko opismenjevanje za Slovence v zamejstvu

2.1 Bralna značka za odrasle Korošci pa bukve beremo z vključitvijo »lahkega branja«

V aprilu 2024 je Koroška osrednja knjižnica uspešno sklenila 15. bralno sezono bralne značke za odrasle Korošci pa bukve beremo, pri kateri je sodelovala tudi Slovenska študijska knjižnica Celovec. Odziv njihovih članov je bil precejšen, bralno značko je pridobilo 121 bralcev (34 % vseh sodelujočih), 17 več kot bralno sezono prej. Zaključna prireditev je potekala v prostorih Koroške osrednje knjižnice, gost je bil Igor Karlovšek. Sodelujoči so prejeli simbolično nagrado.

V novembru sta Koroška osrednja knjižnica in Slovenska študijska knjižnica Celovec vstopili v 10. leto čezmejnega slovensko-avstrijskega sodelovanja pri območnem in čezmejnem projektu Korošci pa bukve beremo. Na uvodni prireditvi sta bili gostji sodelavki iz Koroške osrednje knjižnice, ki sta predstavili publikacijo in istoimenski video Brezčasnost grajskih spominov v kolesju življenja. V njej je ospredju kolektivni spomin ljudi, zlitje njihovih osebnih spominov in vezi s knjižnico, kar je bogat doprinos h kulturnemu izročilu kraja in v besedi ohranjen zapis časa. Spomin na čezmejno sodelovanje je prispevala tudi vodja Slovenske študijske knjižnice. Nova publikacija je lepo zaokrožila leto praznovanja ob 75-letnici Koroške osrednje knjižnice.

Foto: Arhiv Slovenske študijske knjižnice Celovec

Območni bralni projekt Korošci pa bukve beremo je z vključitvijo zamejcev pridobil na pomenu, predvsem zaradi:

- ohranjanja jezika slovenske manjšine v Avstriji;
- podpore kulturno-umetniškemu izražanju zamejcev v maternem jeziku;
- kulturnega povezovanja z matičnim narodom;
- širjenja slovenske besede med Slovenci v zamejstvu;
- spodbujanja branja v slovenskem jeziku;
- povezovanja na regionalni in mednarodni ravni;
- pridobivanja in ohranjanja prijateljskih stikov.

2.2 Naj pripovedovanje nikoli ne zbledi

Na avstrijskem Koroškem je ključnega pomena ohranjanje slovenskega jezika, za kar se pripadniki narodnostnih manjšin že desetletja trudijo v asimilaciji s prevladujočim jezikom večine, nemščino. Majhen narod ima vedno priložnost, da mu uspe ohraniti kulturno identiteto, razvijati medkulturni dialog. Pri tem je pomembna narodna in jezikovna zavest vsakega posameznika.

V Slovenski študijski knjižnici beležijo naslednjo statistiko v zvezi s pravičnimi uricami, ki so namenjene dvojezičnim ljudskim šolam, vrtcem in vsem dvojezičnim otrokom na avstrijskem Koroškem, s katerimi ohranjajo slovenski jezik in pripovedovanje v živo.

Pravljичne urice

Št. izvedb: 90 (38 več kot v letu 2023)

Št. otrok: 1569 (672 več kot v letu 2023)

Št. odraslih: 257 (91 več kot v letu 2023)

Št. obiskovalcev: 1826 (763 več kot v letu 2023)

Št. minut: 4845

Št. ur: 80,75

Koroška osrednja knjižnica in Slovenska študijska knjižnica s folklornimi srečanji spodbujata pripovedovanje in ohranjata bero pripovedi, ki so bogata zakladnica slovenskega kulturnega izročila. Vsaka pripoved je pomembna, ker govori o obstoju in življenju naroda na tem območju. Pri obiskovalcih se ozavešča pozitivno vrednotenje narečja. V letu 2024 sta bili načrtovani in tudi izvedeni dve prireditvi za odrasle.

V petek, 8. marca 2024, sta v Lepenski šoli v Železni Kapli dr. Manja Miklavc in Brigita Rajšter predstavili čezmejni projekt, v okviru katerega sta nastali monografija in dokumentarni film *Ko spregovorijo meje*. V monografijo je bilo vključenih 355 vsebinsko raznovrstnih primerov folklornega in etnološkega gradiva, ki ga je raziskovalki povedalo 69 informatorjev z obeh strani državne meje. V dokumentarnem filmu je predstavljenih 15 pripovedovalcev in njihovih spominskih zgodb. Večletni projekt zbiranja spominskega gradiva o življenju koroških ljudi ob slovensko-avstrijski meji je v počastitev praznovanja 100. obletnice priključitve Libelič matičnemu narodu prerasel tudi v avdiovizualno razstavo *Ko spregovorijo meje* v obnovljenem objektu na nekdanjem maloobmejnem prehodu Libeliče. Razstava omogoča vpogled v digitalno knjigo spominov ter je hkrati prostor nadaljnega zbiranja in nadgrajevanja vsebin.

V torek, 8. oktobra, se je v knjižnem centru Haček odvil dogodek *Ko spregovorijo meje*. Dr. Manja Miklavc in Brigita Rajšter sta predstavili čezmejni projekt *Ko spregovorijo meje*. Strokovnjakinji sta obiskovalcem približali razumevanje tematik, povezanih z mejami, fizičnimi in kulturnimi. Meje pogosto ločujejo, a so tudi vir zgodb, priložnosti in globljega razumevanja naših kulturnih identitet.

2.3 Projekt branja za mlade Bodi kul, beri ful

Projekt območnosti Bodi kul, beri ful poteka v Koroški osrednji knjižnici dr. Franca Sušnika, Knjižnici Ksaverja Meška Slovenj Gradec, Knjižnici Dravograd, Knjižnici Radlje ob Dravi, Slovenski študijski knjižnici Celovec, v koroških osnovnih in srednjih šolah ter v dvojezičnih srednjih šolah v Celovcu. Namenjen je mladim od 13. do 18. leta. Na zaključni prireditvi s podelitvijo priznanj je bila gostja dr. Sabina Fras Popović.

Žal v bralni sezoni 2023/2024 pri projektu Bodi kul, beri ful ni sodeloval nihče iz Slovenske študijske knjižnice Celovec. V prihodnje si knjižnica želi doseči večjo prepoznavnost projekta, vanj vključiti več dijakov in dijakinj dvojezičnih srednjih šol ter s tem vplivati na krepitev slovenske jezikovne zavesti, povečati znanje slovenskega jezika in obogatiti besedišče. V novembru se je v Koroško osrednjo knjižnico na novo vpisalo 20 članov s stalnim naslovom v Avstriji, kar je zelo spodbuden podatek.

2.4 Pravljična urica z Dragano in Dadijem

V četrtek, 15. februarja, so otroci v Koroški osrednji knjižnici v okviru družinskega projekta DRUŽI NAs branje prisluhnili pravljčni uri Dadi in leteča torba čustev, namenjeni otrokom do 4. leta starosti ter njihovim staršem. Z Dadijem je prispela tudi Dragana Laketić, bibliotekarka ter vodja Slovenske študijske knjižnice Celovec. Pravljična ura z Dadijem je bila polna čustev in zabave, pri kateri ni manjkalo smeha. Pravljico sta popestrila z možgansko telovadbo, uganko, ki spodbija divergentno razmišljanje, predvsem pa z doživetim pripovedovanjem.

2.5 Projekt Miša, prenos dobre prakse v Koroško osrednjo knjižnico

Interaktivni bralni projekt MIŠA je namenjen otrokom, starim od 3 do 10 let. Z miško Mišo berejo začetniki in naprednejši bralci. Znanje preverjajo z reševanjem kvizov in nato napredujejo po bralnih stopnjah.

Na spletni strani je trenutno nekaj več kot 190 otroških knjig v slovenskem jeziku, vsako knjigo spremlja tudi kviz, ki ga lahko rešijo večkrat. Spletna stran je dvojezična, v slovenskem in nemškem jeziku. Prav tako je prijazna otrokom, ki imajo bralne težave. Seznam se dopolnjuje sproti,

ustvarjajo se novi kvizi. Za reševanje kvizov se je treba predhodno registrirati, vpisati uporabniško ime in geslo po lastni izbiri. Knjige so razdeljene na tri kompetenčne stopnje: Kul Miša, Super Miša in Mega Miša.

Gre za povezovalni medknjižnični projekt izmenjave dobre prakse, ki ga je Slovenska študijska knjižnica prenesla na OŠ Franja Goloba na Prevaljah, za 1. razrede je izvedla pravljčni urici z Miško Mišo na OŠ Prežihovega Voranca ter OŠ Franja Goloba ter tri pravljčne urice v vrtcu Solzice. V sredo, 20. novembra, je miška Miša poletela tudi v Koroško osrednjo knjižnico, z otroki je plesala, telovadila in brala zgodbice. Naučili so se tudi čarobnih besed: Dobro sem, znam, zmorem!

Foto: Arhiv KOKR

2.6 Izgradnja novega kanala Youtube,

s poudarkom na otroških video vsebinah

V Slovenski študijski knjižnici z različnimi projekti spodbujajo medkulturni dialog, z močno željo po povezovanju in sodelovanju z okoljem, v katerem delujejo. Poudarjajo pomen splošnega dostopa do obeh kultur, kar je na tem območju resnično bogastvo.

Slovenska študijska knjižnica na kanal Youtube redno nalaga vsebine in ustvarja nove, kar je razvidno iz kanala Slovenske študijske knjižnice Celovec. V pripravi je tudi nova spletna stran (knjiznica.at), ki bo kmalu dostopna javnosti.

3. Aktivno strokovno sodelovanje za dejavnost knjižnice na obmejnih območjih

3.1 Ureditev novega kotička za lahko branje

Slovenska študijska knjižnica je v sodelovanju s Koroško osrednjo knjižnico v Celovcu uredila kotiček za lahko branje. Koroška osrednja knjižnica je za obmejno knjižnico nabavljala gradivo in sodelovala pri strokovni postavitvi.

3.2 Dostop do e-virov

Koroška osrednja knjižnica je uporabnikom Slovenske študijske knjižnice v Celovcu omogočala oddaljen dostop do e-virov (seznam je na spletni strani Koroške osrednje knjižnice). Pogoji za dostop je bila včlanitev v Koroško osrednjo knjižnico, za izposajo e-gradiv je bilo treba vnesti številko osebne izkaznice in geslo. Število aktivnih članov se je v primerjavi z letom 2023 povečalo za 21, število vpisov za 29, število izposoj in podaljšanj za 342, število rezervacij pa za 8. Ti podatki so zelo spodbuden pokazatelj dobrega čezmejnega sodelovanja.

Statistični podatki:

Zamejci - avstrijska Koroška	2024	2023
Št. aktivnih članov	43	22
Št. vpisov	36	7
Št. izposoj in podaljšanj	1.110	768
Št. rezervacij	47	39

3.3 Strokovno srečanje knjižničarjev sodelujočih knjižnic

Devetnajstega marca so nas obiskali stanovski kolegi iz Slovenske študijske knjižnice Celovec. Predstavili smo jim Službo za nabavo in obdelavo gradiva; Oddelek za izposajo; posebne zbirke in Domoznanski oddelek ter Kompetenčni

center za lahko branje. Strokovno srečanje je bilo namenjeno izmenjavi dobrih praks, dosedanjih izkušenj in težav, medsebojnemu spoznavanju in enakomernejšemu razvoju dejavnosti splošnih knjižnic na obmejnem območju.

V Koroški osrednji knjižnici je 10. aprila potekala strokovna delavnica Strategije reševanja konfliktov in delo s težavnimi uporabniki v organizaciji Društva bibliotekarjev Koroške. Udeležila se je tudi sodelavka Slovenske študijske knjižnice v Celovcu.

Pripravil(a): dr. Manja Miklavc

Podpisana odgovorna oseba knjižnice izjavljam, da so navedeni podatki točni in da je izvajanje programa potekalo v skladu s pogodbo. Izjavljam, da imajo finančni podatki za podlago verodostojne knjigovodske listine in da je obračunska dokumentacija na vpogled v računovodstvu knjižnice.

Poročilu prilagamo tudi obvezno priložo:

Priloga 1 - obrazec:

Finančno poročilo o izvedbi programa dejavnosti splošne knjižnice za podporo razvoju knjižnične dejavnosti na obmejnih območjih za leto 2024

Poročilo se podpiše elektronsko!